

A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott következtetések a szakoktatás és szakképzés (VET) területén való fokozott európai együttműködés jövőbeni prioritásairól

(a 2004. november 15-i tanácsi következtetések felülvizsgálata)

(2006/C 298/05)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA ÉS A TAGÁLLAMOK KORMÁNYAINAK A TANÁCS KERETÉBEN ÜLÉSEZŐ KÉPVISELŐI,

TUDATÁBAN ANNAK, hogy

1. a Tanács 2002. november 12-én állásfoglalást⁽¹⁾ hagyott jóvá a szakoktatás és szakképzés területén való fokozott európai együttműködés előmozdításáról. Ez az állásfoglalás képezte az Európai Unió tagállamainak, az EFTA/EGK tagországainak és a tagjelölt országoknak a szakoktatásért és szakképzésért felelős miniszterei, valamint a Bizottság és az európai szociális partnerek 2002. november 29–30-i koppenhágai találkozásán a szakoktatás és szakképzés teljesítményének, minőségének és vonzerejének javítására irányuló stratégiaként (koppenhágai folyamat) elfogadott nyilatkozat alapját;

2. a folyamat 2004. december 14-én Maastrichtban – a Tanács 2004. november 15-i következtetései⁽²⁾ alapján – tartott első felülvizsgálata során elismerték, hogy a VET láthatósága és a VET-re irányuló figyelem európai szinten javult, és jelentős előrehaladás történt. Ez magában foglalt számos közös eszközt és elvet⁽³⁾. A maastrichti közlemény meghatározta a nemzeti és európai szintű prioritásokat, és a koppenhágai folyamatot erőteljesebben hozza kapcsolta az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogramhoz;

3. a maastrichti közlemény elfogadása óta elfogadták a képesítések és a szakmai alkalmasság átláthatóságának egységes közösségi keretét (EUROPASS), valamint a szakismeretek és kompetenciák fejlesztéséről szóló tanácsi következtetéseket⁽⁴⁾. Sikeresen befejeződött az európai képesítési keretrendszerrel folytatott konzultáció és folytatódott a szakoktatási és szakképzési kreditrendszerrel (ECVET) kapcsolatos munka, amely jelenleg nyilvános konzultáció tárgyát képezi.

⁽¹⁾ HL C 13., 2003.1.18., 2. o.

⁽²⁾ 13832/04

⁽³⁾ Az egész életen át tartó orientációról szóló állásfoglalás (9286/04); A nem formális és az informális tanulás meghatározásáról és hitelesítéséről szóló következtetések (9600/04); Következtetések a minőségbiztosításról a szakoktatásban és a szakképzésben (9599/04).

⁽⁴⁾ Europass (HL L 390., 2004.12.31., 6. o.); Következtetések a szakismeretekről és kompetenciákról (HL C 292., 2005.11.24., 3. o.).

4. a felülvizsgált lisszaboni stratégia és annak a növekedésre és új munkahelyek teremtésére vonatkozó integrált irányváltásai (2005–2008)⁽⁵⁾ tükrözik az oktatás és képzés központi szerepét az Európai Unió programjában. Az integrált irányváltásokban az Európai Tanács felszólítja a tagállamokat, hogy bővítsék és javítsák a humán erőforrásba történő befektetéseket, és igazítsák oktatási és képzési rendszereiket a globalizáció, a demográfiai változások és a technológiai innováció által előidézett kihívásokhoz.

5. az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram keretében elért eredményekről szóló 2006. évi közös időközi jelentés⁽⁶⁾ megállapítja, hogy „A szakoktatás és szakképzés minőségének javítása és vonzerejének növelése a jövőben is kulcsfontosságú feladat marad”. Kimondja továbbá, hogy „a kiválóságra irányuló kutatásnak ... párhuzamosan kell folynia a nagyobb mértékű részvételre és társadalmi integrációra irányuló kutatással”;

HANGSÚLYOZZÁK, hogy:

1. a szakoktatásnak és a szakképzésnek a munka világa számára fontos alapvető tudás és szakismeretek széles körét kell biztosítani, ugyanakkor minden szinten hangsúlyozva a kiválóságot. A politikáknak és gyakorlatoknak fel kell mérniük a szakismeretek és kompetenciák különböző szintjeibe való befektetések viszonylagos hatásait. Növelni kell a középiskolai és szakközépiskolai, valamint felsőfokú szakismeretekkel rendelkezők számát annak érdekében, hogy elkerülhető legyen a szakismeretekkel rendelkezők hiánya, valamint hogy fenntartható legyen az innováció és a tudásalapú társadalom növekedése;

2. a VET kettős szerepet játszik a versenyképességhez való hozzájárulás és a társadalmi kohézió fokozása tekintetében⁽⁷⁾. A VET-tel kapcsolatos politikáknak a népesség minden rétegével foglalkozniuk kell, vonzó és kihívásokkal teli pályát kell kínálniuk a magas szintű ismeretekkel rendelkezők számára, ugyanakkor [...] foglalkozniuk kell az oktatásbeli hátrányok és a munkaerőpiacról való kirekesztés által fenyegetett személyekkel – különösen a korai iskolaelhagyókkal, az alacsony végzettségűekkel vagy végzettséggel egyáltalán nem rendelkezőkkel, a különleges szükségletekkel rendelkezőkkel, a bevándorlókkal és az idősebb munkavállalókkal;

⁽⁵⁾ 9341/2/05

⁽⁶⁾ „Az oktatás és képzés korszerűsítése: kulcs Európa jólétéhez és társadalmi kohéziójához” – a Tanács és a Bizottság 2006. évi közös időközi jelentése az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram megvalósításában elért haladásról, HL C 79., 2006.4.1., 1. o.

⁽⁷⁾ Elnökségi következtetések, az Európai Tanács brüsszeli ülése, 2006. március 23–24., 7775/06.

3. az alapfokú oktatásnak biztosítani kell, hogy a fiatalok a továbbtanuláshoz, munkavállaláshoz és vállalkozáshoz szükséges tudással, készségekkel, értékrenddel és szemlélettel rendelkezzenek, és fel kell készítenie a hallgatókat az általános oktatásban vagy a VET-ben, esetleg a kettő kombinációjában való részvételre;

4. a VET-ben részt vevő fiataloknak szert kell tenniük a munkaerőpiaci követelmények és az egész életen át tartó tanulás szempontjából fontos szakismeretekre és kompetenciákra. Következésképpen a szakpolitikának a szakoktatásból és -képzésből idő előtt kilépők számának csökkentésére kell irányulniuk, valamint az iskola–munka átmenet további könnyítésére kell törekedniük, például az oktatásnak és a képzésnek a munkával való kombinációja révén, szakmai képzésen és munka-alapú tanuláson keresztül.

5. A képzésen és munkatapasztalaton keresztül, vagyis az iskolarendszeren kívül szerzett ismeretek elismerésének ösztönzése révén el kell ismerni a felnőtt munkaerő szakismereteit és kompetenciáit. Képzési lehetőségeket kell biztosítani a foglalkoztatásban állók részére a pénzügyi terhek kiegyensúlyozott viselése lehetőségeinek és előnyeinek felmérése mellett. Ugyanakkor tanulási lehetőségeket kell biztosítani a hátrányos helyzetű – különösen az alacsonyabb iskolai végzettségű – egyének és csoportok számára;

6. az európai szakoktatási és szakképzési rendszerek sokfélesége olyan érték, amely a kölcsönös tanulás alapjául szolgál és reformokra ösztönöz. Ez a sokféleség ugyanakkor fontossá teszi a minőségbiztosítási kérdésekkel kapcsolatos átláthatóság és közös megegyezés növelését, és ily módon a szakoktatási és szakképzési rendszerek és gyakorlatok közötti kölcsönös bizalom fokozását. A cél olyan európai szakoktatási és szakképzési térség előmozdítása, amelyben az egyik országban szerzett szakképzéseket és szakismereteket Európa egészében elismerik, ily módon támogatva a fiatalok és a felnőttek mobilitását.

ELISMERIK, hogy

a koppenhágai folyamat jelentős szerepet játszott a VET fontosságának a politikai döntéshozók felé történő hangsúlyozásában. Hozzájárult annak fokozottabb elismeréséhez, hogy a VET a lisszaboni stratégia részét képezi. A folyamat elősegíti közös európai célok és célkitűzések elfogadását, a nemzeti modellek és kezdeményezések megvitatását, valamint a jó gyakorlati példák európai szintű cseréjét. A folyamat nemzeti szinten hozzájárult a VET-re irányuló figyelem megerősítéséhez, és ösztönözte nemzeti reformok meghozatalát.

KIEMELIK, hogy:

1. a jövőben meg kell erősíteni a konkrétan a szakképzésre és szakoktatásra irányuló intézkedéseket. A koppenhágai folyamatot az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram keretében folytatni kell. Olyan összpontosított és átfogó megközelítést kell biztosítani, amelyben a különböző kezdeményezések és

eszközök egymással kölcsönösen kapcsolatban állnak és egymást kölcsönösen támogatják, és amelyben a szakoktatást és szakképzést az egész életen át tartó tanulás lényeges részeként, az általános közoktatással szorosan összekapcsolódva fejlesztik minden szinten. Hangsúlyozni kell a szociális partnerek és ágazati szervezetek bevonását a munka valamennyi szakaszába, valamint hangsúlyozni kell a nemzeti tapasztalatok beépítését az európai szintű fejlesztési munkába;

2. az intézkedések önkéntesek, és azokat az alsó és a felső szint közötti együttműködés keretében kell kidolgozni.

EGYETÉRTENEK abban, hogy:

A koppenhágai és maastrichti prioritások továbbra is érvényben maradnak, és azokat a következő fázisban az alábbiak szerint kell végrehajtani:

1. A VET vonzerejének növelésére és minőségének javítására irányuló politika

A tagállamoknak nagyobb figyelmet kell fordítaniuk a szakoktatásról és szakképzésről alkotott képre, valamint annak rangjára és vonzerejére. Ez a következőket teszi szükségessé:

- az egész életen át tartó orientáció javítása, a VET és a munkaerőpiac kínálta lehetőségek és követelmények jobb figyelembevétele érdekében, beleértve a fokozott iskolai pályorientációt, tájékoztatást és tanácsadást;
- olyan nyitott VET-rendszerek, amelyek rugalmas, testre szabott pályát tesznek lehetővé, és a tanulmányokat követően jobb feltételeket biztosítanak a munkára való áttéréshez, a továbbtanulásban és továbbképzésben – többek között a felsőoktatásban – való részvételhez, és amelyek támogatják a felnőttek szakismereteinek fejlesztését a munkaerőpiacon;
- szoros kapcsolatok a munkaerőpiaccal mind a szakmai alapoktatás és -képzés, mind a szakmai továbbtanulás és -képzés tekintetében, valamint több lehetőség a munkahelyi tanulásra;
- a nem formális és az informális tanulás elismerése a szakmai előmenetel és az egész életen át tartó tanulás támogatásának előmozdítása érdekében;
- a férfiak vagy a nők érdeklődésének és részvételének növelését célzó intézkedések olyan VET-területeken, amelyeken az egyik nem alulreprezentált, így például a nők a technológiai területen;
- a szakismereti kiválóság fejlesztése és hangsúlyozása, például világszínvonalú szabványok alkalmazása vagy szakismereti versenyek rendezése révén ⁽¹⁾.

A VET vonzerejének növelése és minőségének javítása során nagyobb hangsúlyt kell helyezni a VET-rendszerek felelősségteljes irányítására és a VET programját ⁽²⁾ biztosító szolgáltatókra. Ez az alábbiakban foglalható össze:

⁽¹⁾ Mint például a 2008-ban Hollandiában megrendezendő európai szakismereti verseny és a kétévente rendezett szakismereti világversenység.

⁽²⁾ Kulcsfontosságú üzenetek az Európai Tanács tavaszi ülése számára (7620/06).

- fogékonyság az egyének és a munkaerőpiac igényeire, beleértve a szakismereti igényeket is. Különös figyelmet kell fordítani a kis- és középvállalkozások igényeire.
- a szakképzésben és a szakoktatásban megvalósuló minőségbiztosításról szóló tanácsi következtetésekkel⁽¹⁾ összhangban álló nemzeti minőségbiztosítás és -javítás;
- a szakoktatásba és szakképzésbe történő állami és magán befektetések javítása kiegyensúlyozott és közös finanszírozási és befektetési mechanizmusok kidolgozása révén;
- fokozott átláthatóság a VET-rendszerek tekintetében;
- a nemzeti stratégiákon belül az intézmények és/vagy a képzést biztosítók erősebb vezetői szerepvállalása;
- magasan képzett tanárok és oktatók, akik folyamatos szakmai továbbképzést végeznek;
- aktív partnerség a különböző döntéshozók és érdekelt felek – különösen a szociális partnerek és ágazati szervezetek – között nemzeti, regionális és helyi szinten.

2. A VET közös eszközeinek fejlesztése és végrehajtása

Az európai szakoktatási és szakképzési térség megteremtése, valamint az európai munkaerőpiac versenyképességének támogatása érdekében folytatni kell a közös európai eszközök fejlesztését. Az elfogadott eszközök bevezetése tekintetében 2010 a céldátum.

A KÖVETKEZŐK TOVÁBBFEJLESZTÉSE:

- a) a kifejezetten a VET területére tervezett közös európai eszközök, az alábbiak által:
 - a kreditátszámítási eszközként szolgáló európai szakoktatási és szakképzési kreditrendszer (ECVET) fejlesztése és tesztelése a VET sajátosságainak és az európai kreditátszámítási rendszer (ECTS) kapcsán a felsőoktatásban nyert tapasztalatoknak a figyelembevételével;
 - a szakoktatási és szakképzési minőségbiztosítás európai hálózatának (ENQA-VET) felhasználásával a minőség javítását szolgáló együttműködés megerősítése, a minőségbiztosítás terén egy egységes felfogás kialakításának támogatása és a kölcsönös bizalom erősítése érdekében. Folytatni kell az együttműködést a felsőoktatással;
- b) az olyan közös európai eszközök, amelyekben a VET főszerephez jut, az alábbiak által:
 - a tanulási eredményekre alapozott, a VET és a felsőoktatási ágazatok között nagyobb paritást és jobb kapcsolatokat nyújtó európai képesítési keretrendszer (EKKR) fejlesztése és tesztelése valamint a nemzetközi ágazati képesítések figyelembevétele;
 - az EKKR és az ECVET bevezetésének támogatása és kiegészítése érdekében az átláthatóság egységes európai keretét

képező EUROPASS, valamint a nem formális és informális tanulás elismerését szolgáló eszközök továbbfejlesztése.

A KÖVETKEZŐK VÉGREHAJTÁSA:

- a) a kifejezetten a VET területére tervezett közös európai eszközök, az alábbiak által:
 - az ECVET tesztelésében való részvétel, és használatának ösztönzése;
 - a közös minőségbiztosítási keretrendszer – a szakképzésben és a szakoktatásban megvalósuló minőségbiztosításról szóló, 2004. májusi tanácsi következtetésekben említett – alapjául szolgáló elvekre építve, a minőségjavítás kultúrájának, valamint az ENQA-VET hálózatban való szélesebb körű részvételnek az előmozdítása érdekében;
- b) az olyan közös európai eszközök, amelyekben a VET főszerephez jut, az alábbiak által:
 - a nemzeti képesítési rendszerek vagy nemzeti képesítési keretek hozzákapcsolása az EKKR-hez;
 - a nemzeti képesítési rendszerek támogatása a nemzetközi ágazati képesítések beépítése terén, az EKKR mint viszonyítási pont felhasználásával;
 - az EUROPASS széles körű használatának előmozdítása.

3. A kölcsönös tanulás erősítése

A kölcsönös tanulásnak, az együttműködésnek, valamint a tapasztalatok és a know-how megosztásának a megerősítése szisztematikusabb megközelítést igényel. Ezt megkönnyítik az alábbiak:

- a nemzeti megoldások és modellek és szabványok könnyebb megértése érdekében európai szintű, közös fogalmak és elfogadott meghatározások;
- a meghatározott témákban folytatott kutatások és felmérések bizottsági finanszírozása az európai VET rendszerek és gyakorlatok, valamint ezek munkaerőpiacra és a többi oktatási ágazattal való kapcsolatainak mélyebb megértése érdekében;
- a hálózatoknak, valamint a helyes gyakorlat példái cseréjének, továbbá a tudás és a szakértelem terjesztéséhez felhasználható mechanizmusok fejlesztésének bizottsági felügyelete;
- a VET területén folytatott együtt tanulási tevékenységeket támogató, szisztematikus és rugalmas keretrendszer. E keretrendszernek a decentralizált együtt tanulást is támogatnia kell.

A szakoktatás és szakképzés történéseinek megértéséhez, a kölcsönös tanulás megerősítéséhez, valamint a tényekre épített képzési politika alapjainak megerősítéséhez kulcsfontosságúak a megfelelő és konzisztens adatok és mutatók.

⁽¹⁾ Következtetések a minőségbiztosításról a szakoktatásban és a szakképzésben (9599/04).

A 2008. évi, következő nyomonkövetési miniszteri konferencia idejére a Bizottságnak a következő feladatokat kell befejeznie:

- különleges figyelem fordítása a VET-statisztikák alkalmazási körének, pontosságának és megbízhatóságának javítására annak érdekében, hogy a VET fejlesztése terén elért eredmények értékelhetőek legyenek;
- a mutatók és referenciaértékek összefüggő keretrendszerében figyelem fordítása a VET-összetevő fejlesztésére⁽¹⁾;
- különleges figyelem fordítása továbbá a szakoktatási és szakképzési beruházásokra, valamint a VET finanszírozására vonatkozó statisztikai információk összeállítására;

Ennek megvalósítása legelőnyösebben a meglévő adatok felhasználásával és kombinációjával lehetséges, a szakoktatásra és szakképzésre vonatkozóan a megfelelő nemzeti/regionális adatok meglétének, valamint az oktatásra és képzésre vonatkozó egyéb adatokkal való következetesség és összehasonlíthatóság egyidejű biztosításával.

4. Valamennyi érdekelt részvétele

A koppenhágai folyamat sikere a VET területén működő valamennyi érdekelt fél aktív részvételén múlik, ideértve különösen az európai és nemzeti szintű szociális partnereket, az ágazati szervezeteket és a szakoktatást és szakképzést nyújtókat. Ez a következőket teszi szükségessé:

- világos és egyértelmű információ a folyamatról, annak háttéréről, prioritásairól és tevékenységeiről, valamint az eredmények hatékony átadása;
- a folyamat valamennyi szakaszában valamennyi érdekelt fél aktív részvétele a fejlesztésben, európai, nemzeti, regionális és helyi szinten;
- hangsúly helyezése arra, hogy a szakoktatást és szakképzést nyújtók, a tanárok és oktatók részt vegyenek a folyamat eredményeinek tesztelésében és végrehajtásában;
- adott esetben a tanulók és szervezeteik bevonása nemzeti és európai szinten.

FELKÉRIK A TAGÁLLAMOKAT ÉS A BIZOTTSÁGOT, HOGY SAJÁT HATÁSKÖRÜKÖN BELÜL

az alábbiak révén hajtsák végre a koppenhágai folyamatot:

- a strukturális alapok hatékony felhasználása a nemzeti szintű VET-reformok támogatása érdekében;
- az egész életen át tartó tanulás új programjának célzott alkalmazása a folyamat – különösen az innováció, a tesztelés, a kísérletezés és a végrehajtás – támogatása érdekében;
- a megfelelő közösségi ügynökségek, szervek és bizottságok aktív részvétele;
- szoros együttműködés az EUROSTAT-tal, az OECD-vel, a CEDEFOP-pal és az ETF-fel a statisztikák, mutatók és referenciaértékek kérdésében;
- információ, szakértelem és eredmények cseréje harmadik – különösen a szélesebb európai szomszédságpolitika által érintett – országokkal. A magas teljesítményt mutató országokkal és nemzetközi szervezetekkel – például az OECD-vel – meg kell erősíteni az együttműködést.

A munkában való részvételre való jogot valamennyi tagállam számára biztosítani kell.

A nemzeti lisszaboni reformprogramokról szóló éves jelentésekben különleges figyelmet kell fordítani a VET területén elért eredményekre.

Az „Oktatás és képzés 2010” munkaprogramról szóló, kétévenként készített integrált jelentésnek külön részben kell foglalkoznia a VET-tel, lehetővé téve ezzel az előrehaladás figyelemmel kísérését és – az Európai Tanácsnak jelentendő – fő eredmények azonosítását.

⁽¹⁾ A Tanács 2005. május 24-i következtetései az oktatás és képzés új mutatóiról (HL C 141., 2005.6.10., 7. o.).